

Sygn. akt VII U 1538/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: sekr. sąd. Monika Bąk –Rokicka

po rozpoznaniu w dniu 08 marca 2016 r. w Warszawie

sprawy T. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania T. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 7 lipca 2015 roku, znak: ENP/10/(...)

- oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 1538/15

UZASADNIENIE

W dniu 30 czerwca 2015 roku **T. O.** złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 7 lipca 2015 roku znak: ENP/10/(...), w której została wskazana wysokość jej emerytury. Odwołująca wniosła o zmianę decyzji poprzez obliczenie wysokości emerytury na dawnych zasadach.

W uzasadnieniu odwołania T. O. podniosła, że złożyła wniosek o przyznanie emerytury w dniu 30 czerwca 2015 roku, zakładając, że nabyła prawo do wcześniejszego przejścia na emeryturę z tytułu pracy w zawodzie nauczyciela oraz obliczenia wysokości świadczenia według starych zasad. Wiek emerytalny uzyskała w dniu 22 września 2014 roku. T. O. podniosła również, że nie zdawała sobie sprawy, że złożenie wniosku o przyznanie emerytury z opóźnieniem spowoduje, że emerytura zostanie naliczona według nowych zasad. Opóźnienie w złożeniu wniosku o przyznanie emerytury spowodowane było obowiązkami zawodowymi, m.in. przygotowaniem uczniów klas maturalnych do egzaminów dojrzałości oraz egzaminów zawodowych. W związku z tym T. O. planowała przejść na emeryturę po zakończeniu roku szkolnego oraz okresu egzaminacyjnego jej uczniów.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 2 września 2015 roku **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniosł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał przyjęty sposób obliczania wysokości emerytury ze wskazaniem stosownych przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy podniósł, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, który dla kobiet urodzonych w okresie od dnia 1 lipca 1954 roku do dnia 30 września 1954 roku wynosi co najmniej 60 lat i 7 miesięcy. Organ wskazał również, że T. O. wystąpiła z wnioskiem o przyznanie emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, co zgodnie z przepisami obowiązującego prawa skutkowało przyznaniem jej emerytury na nowych zasadach, od dnia 1 czerwca 2015 roku, czyli od miesiąca, w którym T. O. złożyła wniosek o emeryturę. Mając powyższe na uwadze organ podkreślił, że odwołanie jest bezzasadne i zasługuje na oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. O., urodzona (...) w W., złożyła w dniu 30 czerwca 2015 roku w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. Inspektorat w O. wniosek o emeryturę. Z treści wniosku oraz dołączonych załączników wynika, że w dniu złożenia wniosku T. O. pozostawała nadal w stosunku pracy w związku z zatrudnieniem w Zespole Szkół (...) przy ul. (...) w O. (wniosek o emeryturę wraz z załącznikami k. 1-11 a.r.).

T. O., z zawodu nauczycielka, nie złożyła wniosku o przyznanie wcześniejszej emerytury (na podstawie analizy akt rentowych – okoliczność bezsporna).

W dniu 7 lipca 2015 roku ww. organ rentowy wydał decyzję znak: ENP/10/(...) dotyczącą przyznania T. O. emerytury oraz jej wymiaru. Emeryturę przyznano od dnia 1 czerwca 2015 roku w wysokości 2.186,19 zł. Zgodnie z treścią decyzji, do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kwotę kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę (skarżona decyzja ZUS k. 27 a.r.).

T. O. złożyła odwołanie od powyższej decyzji, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie k. 2 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów zgromadzonych w dokumentacji akt emerytalnych odwołującej się oraz dowodów z dokumentów złożonych w niniejszym postępowaniu. Sąd doszedł do przekonania, że zgromadzony materiał dowodowy stanowi wystarczającą podstawę wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Dowody zebrane w toku postępowania nie były kwestionowane przez strony, wobec czego Sąd uznał je w całości za wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział (...) w W. z dnia 7 lipca 2015 roku znak (...) w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny niniejszej sprawy był bezsporny, a spór koncentrował się wokół ustalenia na jakich zasadach powinno zostać obliczone świadczenie emerytalne którego T. O. przyznania domagała się wnioskiem z dnia 30 czerwca 2015 r.

Zasady przechodzenia na emeryturę bez względu na wiek nauczycieli urodzonych po dniu 3 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., zgodnie z art. 47 ustawy emerytalnej, określają odrębne przepisy. Regulacja ta stanowi bezpośrednio odwołanie do ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 191), którego art. 88 stanowi samodzielną podstawę prawną dla żądania ubezpieczonej. Przepis ten jest bowiem przepisem szczególnym w stosunku do przepisów ustawy emerytalnej i w zakresie uprawnień nauczycieli normuje wszystkie wymagania, których spełnienie uprawnia nauczyciela do przejścia na emeryturę w niższym wieku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2010 r., II UK 64/10, LEX nr 607446).

W myśl art. 88 Karty Nauczyciela nauczyciele mający 30 letni okres zatrudnienia,

w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, mogą po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy przejść na emeryturę. Nauczyciele spełniający powyższe warunki mogą również przejść na emeryturę w wypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7 Karty Nauczyciela.

Natomiast nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. zachowują także prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy emerytalnej, z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy, oraz

2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 88 Karty Nauczyciela jest przepisem szczególnym, podlegającym ścisłej wykładni. Zarówno w treści ust. 1 jak i ust. 2 ustawodawca przewidział uzależnienie przejścia na emeryturę nauczycielską od rozwiązania stosunku pracy na wniosek nauczyciela lub w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7 ustawy. Nauczyciel urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r. a jednocześnie przed dniem 1 stycznia 1969 r. chcąc przejść na wcześniejszą emeryturę musi spełnić warunki dotyczące stażu do dnia 31 grudnia 2008 r. tj. posiadać 30 – letni okres zatrudnienia, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej. Jednocześnie w orzecznictwie potwierdzono pogląd, zgodnie z którym do daty powyższej (zgodnie z brzmieniem ustawy – data 10 lat po wejściu w życie ustawy emerytalnej) nauczyciel ubiegający się o świadczenie emerytalne nie musi spełniać warunku rozwiązania stosunku pracy. Wskazuje się między innymi, że prawo do emerytury nauczyciel nabywa po rozwiązaniu stosunku pracy, a więc istotna jest data rozwiązania umowy o pracę (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2014 r., sygn. akt III AUa 918/13, LEX nr 1448556). Na taką interpretację wskazywał również Sąd Najwyższy, który stwierdził, że nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli w ciągu 10 lat od wejścia w życie ustawy emerytalnej spełnią warunki stażowe określone w art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, a warunek rozwiązania stosunku pracy – również po tej dacie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2010 r., sygn. akt II UK 108/10, LEX nr 688682). Jednocześnie zaznaczenia wymaga, że przepis art. 88 ust. 2 Karty nauczyciela wprowadził jedynie tę zmianę, że osoby ubiegające się o emeryturę nauczycielską muszą spełnić wszystkie przesłanki do uzyskania tego prawa na dzień 31 grudnia 2008 r., za wyjątkiem rozwiązania umowy o pracę, co może nastąpić po tej dacie, jednakże nie ma wątpliwości, że warunek ten musi zostać spełniony w dacie wydania decyzji.

Z powyższych rozważań wynika, że nauczyciele urodzeni po 31 grudnia 1948 r., którzy spełnili wskazane powyżej warunki dotyczące wymaganego okresu składkowego

i nieskładkowego, w tym pracy w szczególnym charakterze - do 31 grudnia 2008 r., zachowują uprawnienia do emerytury bez względu na wiek, o ile wnioski o przyznanie

tej emerytury złożą przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego wynoszącego

dla kobiet 60 lat a dla mężczyzn 65 lat. Warunkiem przyznania emerytury będzie rozwiązanie stosunku pracy w szkole.

Natomiast złożenie wniosku o emeryturę po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego oznacza przyznanie nowej emerytury na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej i obliczenie jej wysokości wg. zasad mieszanych lub nowych zasad.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu odpowiedniego wieku emerytalnego, określonego

w ust. 1a tego artykułu. W niniejszej sprawie zastosowanie znajduje pkt 8 wymienionego artykułu, wskazujący, że kobieta, która urodziła się między 1 lipca 1954 roku a 30 września 1954 roku osiąga wiek emerytalny po

ukończeniu co najmniej 60 lat i 7 miesięcy. Przepis art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej wskazuje natomiast, iż podstawę

obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem

waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od

którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego (określonego w art. 173-175) oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1 a i 1 b oraz art. 185 ww. ustawy.

W niniejszej sprawie T. O. złożyła wniosek o przyznanie emerytury w dniu 30 czerwca 2015 r. Istotnym jest jednak, że wniosek ten został złożony w dniu, w którym odwołująca miała ukończone 60 lat i 7 miesięcy, co oznacza, że zgodnie z art. 24 ust. 1a pkt 8 ustawy emerytalnej osiągnęła powszechny wiek emerytalny, w konsekwencji czego nie może ona skorzystać z prawa do ubiegania się o wcześniejszą emeryturę. Aby uzyskać prawo do emerytury wcześniejszej, odwołująca powinna była złożyć przedmiotowy wniosek przed ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego. Konsekwencją zgłoszenia wniosku o wcześniejszą emeryturę dopiero po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego była konieczność obliczenia świadczenia z zastosowaniem zasad przewidzianych w art. 25 i 26 ustawy emerytalnej. W taki właśnie sposób organ rentowy dokonał wyliczenia świadczenia przysługującego odwołującej. Brak było podstaw do wyliczenia odwołującej emerytury na podstawie „starych zasad”, gdyż wniosek o emeryturę odwołująca złożyła już po osiągnięciu przez nią powszechnego wieku emerytalnego. W myśl art. 112 zd. 2 k.c. przy obliczaniu wieku osoby fizycznej termin oznaczony w latach upływa z początkiem ostatniego dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu. Tym samym powszechny wiek emerytalny w przypadku odwołującej wynoszący 60 lat i 7 miesięcy, T. O. osiągnęła w dniu 22 kwietnia 2015 r., tj. z początkiem dnia, który datą odpowiada początkowemu dniowi terminu 22 września 1954 r. Odwołująca nie zaprzeczała okoliczności zgłoszenia wniosku w tym właśnie terminie, lecz jedynie wyraziła zaskoczenie faktem, iż przysługujące jej świadczenie zostało wyliczone na „nowych”, a nie „starych” zasadach.

Nieuprawnione są również twierdzenia odwołującej w zakresie stwierdzenia, że „prawa nabyte zezwalające na wcześniejszą możliwość przejścia na emeryturę z tytułu pracy w zawodzie nauczyciela i obliczenie wysokości świadczenia według starych zasad” zostały odwołującej odebrane. Nic bowiem nie stało odwołującej na przeszkodzie do złożenia wniosku o przyznanie wcześniejszej emerytury nauczycielskiej w odpowiednim terminie, przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Zgodnie z art. 116 ustawy postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Przepis ten stanowi wyraz obowiązującej w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zasady wnioskowości w postępowaniach w sprawach o świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Zgodnie z tą zasadą to wnioskodawca inicjuje postępowanie o przyznanie świadczenia emerytalnego, a organ rentowy może wyręczyć go działając z urzędu tylko w ściśle określonych sytuacjach, przy czym w niniejszej sprawie nie zachodził przypadek stanowiący odstępstwo od tej zasady. Z powyższą zasadą wiąże się również założenie, zgodnie z którym uczestnicy systemu ubezpieczenia społecznych powinni zachować staranność w dbaniu o swój interes. Na gruncie sprawy odwołującej wyraża się to w ten sposób, że skoro T. O. miała świadomość co do przysługującego jej wcześniejszego świadczenia emerytalnego w związku z wykonywaniem zawodu nauczycielki, to powinna była również mieć świadomość co do warunków koniecznych do przyznania jej tego świadczenia, a więc również co do terminu w jakim powinna złożyć stosowny wniosek. W niniejszej sprawie T. O. wystąpiła z wnioskiem o świadczenie emerytalne dopiero w dniu 30 czerwca 2015 r., a więc po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego, który zgodnie z art. 24 ust. 1a pkt 8 ustawy o emeryturach i rentach osiągnęła w dniu 22 kwietnia 2015 r.

Wobec powyższych ustaleń w stosunku do ustalenia emerytury odwołującej nie miały zastosowania przepisy art. 88 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela przewidujące przyznanie wcześniejszego świadczenia; odwołująca chcąc otrzymać prawo do emerytury wcześniejszej przewidzianej na powyższych zasadach winna była złożyć stosowny wniosek o przyznanie świadczenia przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień ukończenia powszechnego wieku emerytalnego. Wtedy też wcześniejsza emerytura nauczycielska mogła by zostać jej przyznana. Taka sytuacja jednak nie miała miejsca, wobec czego zaskarżona decyzja organu rentowego była prawidłowa.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, przepisy prawa oraz rozważania Sąd uznał odwołanie T. O. za niezasadne i orzekł o jego oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie: (...)